

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.22>

W SPRAWIE ZAPEWNIENIA DOSTĘPU DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI PRZEZ WYŻSZY SĄD ANTYKORUPCYJNY UKRAINY PODCZAS PANDEMII COVID-19

Dmytro Maletov

aspirant,

specjalista Katedry Prawa Administracyjnego, Gospodarczego i Bezpieczeństwa Finansowego

Dydaktyczno-Naukowego Instytutu Prawa

Sumskiego Uniwersytetu Państwowego (Sumy, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-1241-1005

dmytrovolodymyrovych100@gmail.com

Adnotacja. Artykuł koncentruje się na kompleksowym badaniu zapewnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości antykorupcyjnej przez Wyższy Sąd Antykorupcyjny (WSAK) w warunkach pandemii wywołanej chorobą SARS-CoV-2. Autor przeanalizował funkcjonowanie Wyższego Sądu Antykorupcyjnego Ukrainy, a także środki, które zostały wprowadzone przez sąd i mają na celu przezwycięzenie wspomnianego kryzysu. W artykule zbadano podstawy administracyjne działalności Sądu podczas epidemii. Przeprowadzono analizę działań, które zostały wdrożone w celu zapewnienia pracy sądu. Ustalono, że dla skutecznej walki z korupcją podczas pandemii lub innych sytuacji kryzysowych, ciągłość działania wymiaru sprawiedliwości antykorupcyjnej jest ważna. Szczególnie ważne jest przestrzeganie zasad postępowania sądowego, takich jak dostępność sądu, rozgłos, terminowość postępowania sądowego i szczególnej zasady dotyczącej rozpatrywania przestępstw związanych z korupcją-nieuchronność kary. Zbadano statystyki dotyczące przełożonych posiedzeń Wyższego Sądu Antykorupcyjnego podczas pandemii. Przeanalizowano również możliwe sposoby poprawy wymiaru sprawiedliwości w przyszłości, dzięki zwiększeniu liczby postępowań przedprocesowych i procesowych. Podczas badania stwierdzono, że praca WSAK podczas pandemii została zapewniona na odpowiednim poziomie, z odpowiednim zapewnieniem podstawowych praw i wolności człowieka.

Słowa kluczowe: sąd antykorupcyjny, prawa człowieka, zasady wymiaru sprawiedliwości, sąd, COVID-19, korupcja, organy antykorupcyjne.

ON THE ISSUE OF JUSTICE BY THE HIGH ANTI-CORRUPTION COURT OF UKRAINE DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Dmytro Maletov

Ph. D. Student,

Specialist at the Department of Administrative, Commercial Law and Financial and Economic Security

Academic and Research Institute of Law

of the Sumy State University (Sumy, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-1241-1005

dmytrovolodymyrovych100@gmail.com

Abstract. The article is devoted to a comprehensive study of the provision of anti-corruption justice by the High Anti-Corruption Court of Ukraine in a pandemic caused by SARS-CoV-2. The author analyzes the functioning of the High Anti-Corruption Court of Ukraine, as well as the measures that were introduced by the court and aimed at overcoming this crisis. The article examines the administrative principles of the court during the epidemic. The researcher analyzed the measures taken to ensure the work of the court. It has been identified that the continuity of anti-corruption justice is important for the effective fight against corruption during pandemics or other emergencies. It is especially important to adhere to the principles of justice, such as the availability of the court, publicity, timeliness of the trial, and a special principle regarding the consideration of criminal offenses related to corruption – the inevitability of punishment. The statistics on the sessions of the High Anti-Corruption Court during the pandemic were postponed. Possible ways to improve justice in the future by increasing the digitalization of the pre-trial and trial process were also analyzed. During the research, it was concluded that the work of the High Anti-Corruption Court of Ukraine during the pandemic was ensured at the appropriate level, with adequate protection of fundamental human rights and freedoms.

Key words: anti-corruption court, human rights, principles of justice, court, COVID-19, corruption, anti-corruption bodies.

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ВИЩИМ АНТИКОРУПЦІЙНИМ СУДОМ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Дмитро Малетов

аспірант,

фахівець кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки

Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету (Суми, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-1241-1005

dmytrovolodymyrovych100@gmail.com

Анотація. Статтю присвячено комплексному дослідженню забезпечення антикорупційного правосуддя Вищим антикорупційним судом України (ВАКС) в умовах пандемії, викликаній захворюванням SARS-CoV-2. Автором проаналізовано функціонування Вищого антикорупційного суду України, а також заходи, котрі запроваджені судом і спрямовані на подолання зазначеної кризи. У статті досліджено адміністративні засади діяльності суду під час епідемії. Здійснений аналіз заходів, що впроваджені задля забезпечення роботи суду. Визначено, що для ефективної боротьби з корупцією під час пандемії або інших надзвичайних ситуацій важливою є безперервність роботи антикорупційного правосуддя. Особливо важливим є дотримання принципів судочинства, таких як доступність суду, гласність, своєчасність судового розгляду та спеціального принципу стосовно розгляду кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, – невідворотність покарання. Досліджено статистичні дані стосовно перенесених засідань Вищим антикорупційним судом під час пандемії. Також проаналізовано можливі шляхи покращення правосуддя в майбутньому завдяки підвищенню діджиталізації досудового та судового процесу. Під час дослідження зроблено висновок, що робота ВАКС під час пандемії забезпечена на відповідному рівні з належним забезпеченням основоположних прав і свобод людини.

Ключові слова: антикорупційний суд, права людини, принципи правосуддя, суд, COVID-19, корупція, антикорупційні органи.

Вступ. Світова епідемія, викликана вірусом COVID-19, стала загрозою для нормального функціонування всього суспільства. Негативні наслідки кризи, викликані пандемією, поширилися на всі сфери суспільних відносин. Зокрема, це вплинуло на судову систему та поставило під загрозу її доступність. Забезпечення належного здійснення правосуддя в умовах пандемії – це виклик сьогодення для Вищого антикорупційного суду України.

Основна частина. Метою статті є дослідження функціонування Вищого антикорупційного суду України (далі – ВАКС) під час пандемії вірусу COVID-19.

У 2020 році населення всього світу зустрілося з безпрецедентною пандемією, спричиненою вірусом COVID-19. Державна влада в Україні, як і в більшості країн світу, оперативно відреагувала на цю загрозу та вжила відповідних заходів. Так, із 12 березня 2020 року був запроваджений карантин, який передбачав застосування заборон та обмежень (Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року). Відповідне кризове суспільне явище негативно позначилося на всіх сферах життя й стало викликом для функціонування державних інституцій. На жаль, на час написання статті ситуація продовжує бути актуальною й людство шукає механізми подолання захворювання та шляхи виходу з кризи.

Особливістю будь-якої кризи є синергічна активізація гостросоціальних питань, які існують у суспільстві.

За даними соціального дослідження Київського міжнародного інституту соціології, українці визначають питання корупції найбільшою проблемою, що існує в державі, після війни. Водночас проблема боротьби з поширенням коронавірусу, за даними опитування, посідає восьме місце (Київський міжнародний інститут соціології, жовтень 2020).

Але зазначені суспільні проблеми не можуть існувати окремо одна від одної без взаємозв'язку. Корупція та відсутність прозорості в медичній сфері підривають здоров'я населення й обмежують рівний доступ до медичних послуг. У країнах із більшим рівнем корупції громадяни менш задоволені якістю медичних послуг, а державні витрати на охорону здоров'я є менш ефективними (Tarun Vian, 2020).

Разом із тим упроваджені державою антикорупційні механізми, як і будь-які інші, повинні базуватися на дотриманні прав і свобод людини. Україна не заявляла права на дерогацію від Європейської конвенції прав людини у зв'язку з оголошенням надзвичайної ситуації внаслідок пандемії вірусу COVID-19. Це означає, що під час запровадження карантинних та проведення обмежувальних заходів на території України основоположні права і свободи повинні бути дотримані, а заборони впроваджуватися тільки пропорційно й тимчасово, з метою збереження громадського здоров'я. Обмеження повинні бути націлені виключно на стримування розповсюдження зараження та скасовуватися при стабілізації ситуації.

Йосип Крегар і Катаріна Джимбег поділяють думку, що в корумпованому суспільстві немає місця для справедливості й дієвої реалізації прав людини та громадянина. Виходячи з їхньої позиції, дотримання принципів прав людини є основною профілактикою та терапією для суспільства, що страждає від корупції (Josip Kregar & Katarina Džimbeg, 2020).

Одним зі складників ґрунтовних прав і свобод людини є права, які пов'язані із суспільними відносинами навколо здійснення правосуддя. Такі принципи визначені статтею 6 Конвенції про захист основоположних

свобод людини, до них належать права на справедливий і публічний розгляд кожної індивідуальної справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, установленим законом, судові рішення якого має проголошуватися публічно (Конвенція про захист прав людини, 1997).

Саме для здійснення швидкого та якісного антикорупційного правосуддя з одночасним дотриманням високих європейських стандартів прав і свобод учасників судового процесу створений Вищий антикорупційний суд.

Зараз, під час надзвичайної ситуації, пов'язаної з масовим захворюванням людей на вірус COVID-19, судова інституція має показати свою спроможність функціонувати в несприятливих умовах. Водночас рівень правосуддя повинен залишатися на якісно високому рівні. Разом із міжнародними суд має забезпечити національні принципи кримінального провадження, такі як принципи гласності й відкритості судового процесу, його публічність, дотримання розумних строків, доступу до правосуддя та принципу невідворотності покарання.

І. Камінська в дослідженнях зазначає, що функціонування судових органів в Україні під час карантину здійснюється через ужиття законодавчих і внутрішньосистемних заходів організації роботи судів (Камінська, 2020).

До законодавчих заходів організації роботи судів можемо віднести безпосередньо постанови Кабінету міністрів України щодо запровадження обмежень на час пандемії та зміни, унесені до процесуальних кодексів.

Науковці: О. Капліна, А. Туманянц, С. Шаренко – у спільному дослідженні судочинства в кримінальному провадженні в умовах пандемії COVID-19 надали оцінку нормативних змін, запроваджених законодавцем. Вони визначили, що більшість змін, установлених законом, переслідували легітимну мету, відповідали принципам демократичного суспільства й були пропорційними та необхідними у відповідних обставинах. Законодавцем запропоновані лише певні обмеження, які разом із тим містять сукупність гарантій від зловживання правом, що пов'язані з дискреційністю судового рішення, строковістю, вибірковістю й чіткою цілеспрямованістю (Капліна, Туманянц, Шаренко, 2020).

У свою чергу, Р. Куйбіда, М. Серета та Р. Смалюк солідарні між собою з приводу того, що не треба закривати судові засідання для громадськості повністю, тим самим обмежуючи право на судовий розгляд. Користування засобами індивідуального засобу та дотримання соціальної дистанції між присутніми в залі судового засідання має бути достатнім превентивним заходом. На їхню думку, обмеження доступу до судового засідання відвідувачів можливе лише за наявності обов'язкової умови забезпечення відеотрансляції цього засідання в мережі Інтернет (Куйбіда, Серета, Смалюк, 2020).

До внутрішньосистемних можемо зарахувати заходи, які здійснені органами суддівського самоврядування, іншими державними органами в системі правосуддя та безпосередньо судами.

Першим органом судової системи, який надав орієнтири рекомендаційного характеру щодо роботи в запроваджених карантинних умовах, була Рада суддів України (Рада суддів України, 2020). Потім оприлюднені поради від Державної судової адміністрації (Державна судова адміністрація, 2020) та згодом і від Вищої ради правосуддя (Вища рада правосуддя, 2020). Надані рекомендації були своєчасними й містили загальні орієнтири організації функціонування судів. У них інформувалося про важливість дотримання обмежень кількісного знаходження осіб у закритих приміщеннях суду, можливості зменшення одночасної кількості засідань і перенесення розгляду справ, де норми права та строки дозволяють це зробити. Але остаточне рішення щодо встановлення особливого режиму роботи на період карантину приймала кожна судова установа окремо. Адміністрація суду самостійно корегувала графік роботи суду, режим доступу до його приміщень, спосіб подання документів до канцелярії та ознайомлення з матеріалами справи.

Що стосується спеціалізованого антикорупційного суду України, то він відреагував своєчасно й адаптивно. Так, ще до виходу роз'яснень Вищої ради правосуддя, 19 березня 2020 року, у ВАКС відбулися збори суддів. Результатом зборів стало ухвалене рішення, спрямоване на зменшення ризиків розповсюдження гострої респіраторної хвороби COVID-19 у суді. Відповідно до прийнятого рішення:

- скасовані всі заходи, які не пов'язані з процесуальною діяльністю;
- обмежений допуск осіб, які не є учасниками судового процесу;
- допуск до приміщень суду відбувається тільки після проведення температурного скринінгу безконтактними інфрачервоними термометрами;
- заборона входу особам з ознаками респіраторного захворювання або температурою, вищою за норму;
- учасники засідань допускаються до приміщення суду не раніше ніж за 10 хвилин до призначеного часу;
- особистий прийом громадян тимчасово припинений.

Поряд із зазначеними заборонами ВАКС надав рекомендації для потенційних відвідувачів суду:

- усі необхідні документи надавати в електронному вигляді на офіційні електронні адреси суду чи засобами поштового зв'язку;
- за можливості подати заяви про розгляд справ за наявними в справі матеріалами без виклику учасників процесу;
- якщо дозволяють процесуальні строки – ознайомлюватися з матеріалами справ після завершення карантину;
- не відвідувати приміщення суду без крайньої необхідності особливо за наявності ознак респіраторного захворювання (Рішення зборів суддів Вищого антикорупційного суду України, 2020).

Також окремим Наказом Вищого антикорупційного суду від 27 березня 2020 року № 23-а (Наказ Вищого антикорупційного суду, 2020) визначено додаткові заходи, спрямовані на запобігання поширенню COVID-19. Ним встановлено «масочний режим». У приміщеннях суду особи (судді й працівники ВАКС включно) повинні знаходитися з обов'язковим застосуванням засобів індивідуального захисту (медична маска, респіратор).

Якщо особа не має засобу індивідуального захисту, але участь якої в судовому засіданні є обов'язковою, то її забезпечують відповідним захистом.

Додатково хочемо зазначити, що будова приміщень ВАКС здебільшого дає можливість дотримання дистанцію 1,5 метри між учасниками судового процесу.

Також, відповідно до інформації прес-служби антикорупційного суду, усі місця загального користування (зали судових засідань, коридори та ліфти) обробляються дезінфікуючими засобами. Окрема увага приділяється контактним поверхням – ручки на входних та інших дверях дезінфікуються щогодини. І хоча уникнути захворюваності серед співробітників ВАКС не вийшло, зазначені дії допомогли забезпечити роботу суду в штатному режимі (У приміщеннях Вищого антикорупційного суду здійснена посилена дезінфекція, 2020).

Хочемо наголосити, що ВАКС робив трансляції та зберігав їх на власному каналі на відеохостингу Youtube ще до початку обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням вірусу. Цей механізм забезпечення дотримання принципу гласності є актуальним, урахувавши суспільний інтерес до справ, які розглядаються у ВАКС.

Для дотримання принципу відкритості й публічності апарат суду ВАКС у період карантинних обмежень забезпечував до п'яти онлайн-трансляцій засідань водночас. Протягом минуло року першою інстанцією антикорупційного суду здійснено 849 трансляцій, що становить близько 70 трансляцій на місяць. Сумарний час зазначених трансляцій становив понад 30,5 тисяч годин. Загалом відділом комунікацій ВАКС оприлюднено 469 публікацій на офіційній сторінці сайту Судової влади України. Зазначені дані не включають незліченну кількість телефонних дзвінків, уточнень і наданих роз'яснень сторонам судового процесу (Чемерис, 2021).

Тоді як в інших країнах відкладають судові засідання стосовно корупційних правопорушень з причин запровадження локдауну (Пандемія коронавірусу: в Ізраїлі, 2020), ВАКС працює в штатному режимі, з відносно невеликим відсотком перенесених судових засідань.

Кількість перенесених засідань – це один із ключових показників, від якого прямо пропорційно залежить належність гарантування державного захисту прав і свобод людини та громадянина судом. Загальна тенденція відкладання засідань зумовлена неготовністю судової системи до викликів, пов'язаних із наслідками пандемії, відсутністю технічної можливості й інколи небажанням суддів працювати в зазначених умовах.

Те, що ця негативна тенденція оминула Вищий антикорупційний суд, підтверджується висновками дослідження громадської організації Transparency International Україна. У звіті TI відзначає, що за шестимісячний період моніторингу діяльності антикорупційного суду відбулися 71% запланованих судових засідань, 29% перенесені. Під час здійснення моніторингу дослідницька група відвідала 311 судових засідань, із яких на предмет перенесення досліджено 224 засідання, з котрих 159 засідання відбулися й 65 засідань перенесені. Найчастішими причинами перенесення були неявка підозрюваного/обвинуваченого чи неявка захисників (у дев'яти випадках засідання переносилися через ці дві причини водночас). Також у шести випадках обвинувачені не з'являлися через захворюваність на коронавірус (Трансперенсі Інтернешнл Україна, 2021).

Таблиця 1

Кількість і причини перенесення засідань Вищого антикорупційного суду України

Причини перенесення	Кількість перенесення
Неявка підозрюваного/обвинуваченого	21
Неявка захисників	17
Відпустки/лікарняні суддів без зазначення інформації про перенесення засідання на порталі «Судова влада»	11
Причину не повідомлено	9
Інші причини (зазвичай пов'язані із зайнятістю учасників в інших кримінальних провадженнях)	7
Неявка сторони обвинувачення	3
Перенесено за ініціативою суду на інший час без зазначення інформації про перенесення засідання на порталі «Судова влада»	2
Технічні проблеми (відсутність світла)	1

Джерело: Що впливає на вищий антикорупційний суд: Дослідження. Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/research/shho-vplyvaye-na-vaks/>.

Щодо перспектив удосконалення функціонування Вищого антикорупційного суду, то здебільшого вони пов'язані з діджиталізацією роботи судової системи загалом і запровадженням нормативних змін для легітимізації цього процесу.

Стосовно питання впровадження електронних сервісів, то впровадження такого сервісу має сприяти підвищенню рівня комунікації між особою та судом на якісно новий етап. Але, на жаль, сьогодні повністю не запущено ні загальну Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему (ЄСІТС), ні електронну інформаційну систему досудового розслідування E-CASE. Остання працює в тестовому режимі для Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури й Вищого антикорупційного суду. У системі E-CASE поки що не розроблено модуль доступу сторони захисту до матеріалів досудового провадження. Також є питання щодо законодавчого закріплення функціонування цієї системи управління провадженнями (Білецький, 2020).

Стосовно Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС), то її запуск запланований на 1 березня 2019 року. Проте з причини відсутності відповідного матеріально-технічного забезпечення

судів упровадження системи відкладено. Завдяки старту повної роботи ЄСІТС планується впровадження повного електронного діловодства, налагодження безпечного та захищеного зберігання судових справ, процесуальних документів, аналітичних і статистичних даних (Кібець, 2020).

Станом на сьогодні ЄСІТС упроваджена частково: окремі її частини «Електронний суд» та система відеозв'язку EasyCon – уже повною мірою залучені в роботу судової системи України. Переваги повного запуску цих систем складно переоцінити. Захищеність системи на всіх етапах електронного правосуддя має сприяти зменшенню витоків інформації з обмеженим доступом, мінімізує ризики стороннього втручання та кібератак.

Також діджиталізація допоможе замінити невиправдано затратний спосіб повідомлення сторін поштовою зв'язком на сучасний більш оперативний спосіб. Але для цього, крім відповідного програмного забезпечення, необхідно деталізувати механізм реалізації процедури повідомлення засобами електронного зв'язку на законодавчому рівні. Нормативно-правова база має включати обов'язок особи вказувати засоби зворотної комунікації та визначити спосіб підтвердження судового повідомлення.

Але деякі покращення можливо впровадити вже сьогодні й без матеріальних витрат, удосконаливши норму закону. Ми поділяємо думку О. Кравчука, який є науковцем і водночас суддею Вищого антикорупційного суду, що в умовах поширення епідемії до Кримінального процесуального кодексу України було б доцільним унести зміни, які дозволять участь осіб у процесуальних відеоконференціях кримінального провадження із застосуванням власних технічних засобів. Розвиток сучасних технологій зазвичай дає змогу повною мірою забезпечити ефект присутності, жодним чином не обмежує права сторони, що перебуває в режимі відеозв'язку (Кравчук, 2020).

Теоретизуючи шляхи покращення здійснення правосуддя спеціалізованим антикорупційним судом України, можемо дійти узагальнення, що перспективи покращення антикорупційного правосуддя здебільшого пов'язані з його подальшою діджиталізацією та створенням нормативної бази для впровадження й функціонування цього процесу.

Висновки. Отже, підсумовуючи вищезазначене, можемо зробити такі висновки:

1) У часи кризи та надзвичайних ситуацій активізуються латентні соціально-деструктивні процеси. Одним із таких негативних явищ, актуальним для України, є проблема корупції. Тому задля недопущення синергетичного дестабілізуючого ефекту кризи спеціалізовані антикорупційні судові інституції повинні функціонувати безперервно та максимально ефективно. Складником ефективності є дотримання основоположних прав і свобод людини. Головним основоположним правом у контексті діяльності Вищого антикорупційного суду України є право на належне правосуддя.

2) Обмежувальні заходи, які впроваджуються державною владою під час пандемії COVID-19, повинні відповідати принципам дотримання прав людини. У зворотному випадку це може призвести до того, що правосуддя, яке здійснено з порушенням відповідних прав, буде визнане нелегітимним.

3) Адміністративні заходи із забезпечення роботи Вищого антикорупційного суду застосовані своєчасно й дали змогу працювати під час пандемії безперебійно, у штатному режимі. Зокрема, нормативні документи Вищого антикорупційного суду передбачали застосування таких протиепідемічних заходів:

- температурний скринінг на вході до будівель суду;
- обов'язковість застосування засобів індивідуального захисту;
- дезінфекція контактних поверхонь.

4) Унікальністю Вищого антикорупційного суду України є його відкритість і публічність: усі справи, котрі викликають підвищений суспільний інтерес (за винятком закритих проваджень), транслюються та зберігаються у відкритому доступі на власному каналі суду на відеохостингу Youtube.

5) Статистичні дані роботи суду також дають змогу вважати, що суд функціонував належним чином, із низьким відсотком перенесення запланованих судових засідань, що є показником дотримання права на справедливий суд.

6) До перспектив удосконалення функціонування Вищого антикорупційного суду України належить подальша діджиталізація судового процесу. Успішна адаптація судової системи до сучасних викликів неможлива без повноцінного оцифрування суду. Процес діджиталізації паралельно повинен супроводжуватися змінами до чинного законодавства. Підвищення якості сервісу та доступності антикорупційного правосуддя є запорукою ефективної боротьби з корупцією.

Отже, ВАКС України як спеціалізована антикорупційна судова інституція дієво організував своє функціонування за умов пандемії COVID-19. Застосовані заходи допомогли забезпечити безперебійне, ефективне антикорупційне правосуддя з належним дотриманням основоположних прав і свобод людини.

Список використаних джерел:

1. Josip Kregar & Katarina Džimbeg (University of Zagreb, Croatia) \ Corruption and the Concept of Human Rights. URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3684847.pdf>.
2. Taryn Vian, Anti-corruption, transparency and accountability in health: concepts, frameworks, and approaches. 2020. March 20. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7170369/>.
3. Білецький А.В. E-CASE management system як засіб підвищення ефективності та результативності. URL: https://barristers.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Didzhytaliz_bezpeka_Mizhn-konf_Golovkin_2020.pdf#page=29.
4. ВПІ надала судам рекомендації щодо забезпечення стабільної роботи в умовах карантину. 27.03.2020. URL: <https://hcj.gov.ua/news/vrp-nadala-sudam-rekomendaciyi-shchodo-zabezpechennya-stabilnoyi-roboty-v-umovah-karantynu>.

5. ДСА України відпрацювала комплексні рекомендації щодо недопущення розповсюдження інфекційних захворювань у судових установах 19 березня 2020. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/912997/>.
6. Камінська І.В. Альманах права. Принципи організації функціонування судової системи України та суду Європейського союзу в період глобального поширення вірусу COVID-19: порівняльно-правовий аналіз. URL: http://almanahprava.org.ua/files/almanac-of-law.-volume-11-_2020_pdf#page=299.
7. Капліна О.В., Туманянц А.Р., Шаренко С.Л. Судочинство у кримінальному провадженні під час пандемії COVID-19: міжнародний досвід та вітчизняна практика. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 3. URL: <http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/PAP-32020-Ost.pdf#page=141>.
8. Київський міжнародний інститут соціології. Прес-релізи та звіти оцінка ситуації в Україні і сприйняття партій та політиків: жовтень 2020 року. URL: <https://ua-news.liga.net/society/news/ne-sovid-19-ukraintsi-nazvali-top-3-problemi-opituvannya-kmis>.
9. Кібещ В.О. ЄСІТС як цифрове майбутнє судової системи. Правові горизонти. *Legal horizons*. 2020. URL: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i22.p105>. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81089/1/Ki%60becz%60_yesi%60ts_yak_czifrove.pdf
10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text/
11. Кравчук О.О. Судові сервіси у Вищому антикорупційному суді під час пандемії. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupciynogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupciynoi-tematiki/2020-rik/realizaciya-derzhavnoi-antikorupciynoi-politiki-v-mizhnarodnomu-vimiri-chastina-1.pdf#page=166>.
12. Наказ Вищого антикорупційного суду від 27 березня 2020 року № 23-а. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/documents/order_covid-19_prevention.pdf.
13. Пандемія коронавірусу: в Ізраїлі перенесено процес проти Нетаньяху. URL: <https://bit.ly/361AP43>.
14. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/71577/>.
15. Рада суддів України. 16 березня 2020 року № 9pc-186/20. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/news/no9rs-18620-vid-16032020-verhovn-92b86c6546.pdf>.
16. Рішення зборів суддів Вищого антикорупційного суду України від 19 березня 2020 року № 1. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/self-government/decisions/19.03.2020_1.pdf.
17. Судова влада на карантині: як COVID-19 вплинув на українські суди 01.04.2020 / Р. Куйбіда, М. Середа, Р. Смалюк, Центр політико-правових реформ. URL: <https://trp.org.ua/news/sudova-vlada-na-karantini-ia-k-covid-19-vplynuv-na-ukrains-ki-sudy/>.
18. У приміщеннях Вищого антикорупційного суду здійснена посиленна дезінфекція. 22 червня 2020. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/pres-centr/news/957392/>.
19. Чемерис О. Рік підвищених контактів. 13.01.2021. URL: <https://blogs.korrespondent.net/blog/politics/4315635/?fbclid=IwAR0NPuzhOppU8oIYUr9zOU7JOSq6wfg7rKqiYQ3f44H9YIhz0Z6MrkENPYg>.
20. Що впливає на вищий антикорупційний суд : дослідження Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/research/shho-vplyvaye-na-vaks/>.

References:

1. Josip Kregar & Katarina Džimbeg (University of Zagreb, Croatia) \ Corruption and the Concept of Human Rights. URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3684847.pdf>.
2. Taryn Vian, Anti-corruption, transparency and accountability in health: concepts, frameworks, and approaches. 2020 March 20. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7170369/>.
3. Biletskyi A. V., E-CASE management system yak zasib pidvyshchennia efektyvnosti ta rezultatyvnosti. URL: https://barristers.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Didzhytaliz_bezpeka_Mizhn-konf_Golovkin_2020.pdf#page=29.
4. VRP nadala sudam rekomendatsii shchodo zabezpechennia stabilnoi roboty v umovakh karantynu 27.03.2020. URL: <https://hcj.gov.ua/news/vrp-nadala-sudam-rekomendatsiyi-shchodo-zabezpechennya-stabilnoi-roboty-v-umovah-karantynu>.
5. DSA Ukrainy vidpratsiuvala kompleksni rekomendatsii shchodo nedopushchennia rozpovsiudzhennia infektsiinykh zakhvoriuvan u sudovykh ustanovakh 19 bereznia 2020. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/912997/>.
6. Kaminska I.V. Almanakh prava. Pryntsyry orhanizatsii funktsionuvannya sudovoi systemy Ukrainy ta sudu Yevropeiskoho soiuzu v period hlobalnoho poshyrennia virusu COVID-19: porivnialno-pravovy analiz. URL: http://almanahprava.org.ua/files/almanac-of-law.-volume-11-_2020_pdf#page=299.
7. Kaplina O.V., Tumanians A.R., Sharensko S.L. Sudochynstvo u kryminalnomu provadzhenni pid chas pandemii COVID-19: mizhnarodnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka Elektronne naukove vydannia «Porivnialno-analitychne pravo» No 3, 2020 Uzhhorodskyi natsionalnyi universytet. URL: <http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/PAP-32020-Ost.pdf#page=141>.
8. Kyivskyi mizhnarodnyi instytut sotsiolohii. Pres-relizy ta zvity otsinka sytuatsii v Ukraini i spryiniattia partii ta politykiv: zhovten 2020 roku. URL: <https://ua-news.liga.net/society/news/ne-sovid-19-ukraintsi-nazvali-top-3-problemi-opituvannya-kmis>.
9. Kibets V.O. YeSITS yak tsyfrove maibutnie sudovoi systemy, Pravovi horyzonty / Legal horizons, 2020. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81089/1/Ki%60becz%60_yesi%60ts_yak_czifrove.pdf.
10. Konventsiiprozakhystrav liudyny i osnovopolozhnykhsvobod. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text/
11. Kravchuk O.O. Sudovi servisy u vyshchomu antykoruptsiinomu sudi pid chas pandemii. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupciynogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupciynoi-tematiki/2020-rik/realizaciya-derzhavnoi-antikorupciynoi-politiki-v-mizhnarodnomu-vimiri-chastina-1.pdf#page=166>.
12. Nakaz Vyschoho antykoruptsiinoho sudu vid 27 bereznia 2020 roku № 23-a. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/documents/order_covid-19_prevention.pdf.

13. Pandemiia koronawirusu: u Izraili pereneseno protses proty Netaniakhu. URL: <https://bit.ly/361AP43>.
14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy koronawirusu COVID-19» vid 11 bereznia 2020 roku № 211. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/71577/>.
15. Rada suddiv Ukrainy. 16 bereznia 2020 roku № 9rs-186/20. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/news/no9rs-18620-vid-16032020-verhovn-92b86c6546.pdf>.
16. Rishennia zboriv suddiv Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu Ukrainy vid 19 bereznia 2020 roku № 1. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/self-government/decisions/19.03.2020_1.pdf.
17. Sudova vlada na karantyni: yak COVID-19 vplynuv na ukraïnski sudy 01.04.2020 Roman Kuibida, Maksym Sereda, Roman Smaliuk, Tsentri polityko-pravovykh reform. URL: <https://rpr.org.ua/news/sudova-vlada-na-karantyni-ia-covid-19-vplynuv-na-ukraïns-ki-sudy/>.
18. U prymishchenniakh Vyshchoho antykorsudu zdiisnena posylena dezynfektsiia. 22 chervnia 2020. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/pres-centr/news/957392/>.
19. Chemerys O. Rik pidvyshchennykh kontaktiv. 13.01.2021. URL: <https://blogs.korrespondent.net/blog/politics/4315635/?fbclid=IwAR0NPuzhOppU8oIYUr9zOU7JOsq6wfg7rKqiYQ3f44H9YIhz0Z6MrkENPYg>.
20. Shcho vplyvaie na vyshchy antykoruptsiinyi sud: Doslidzhennia Transperensi Interneshnl Ukraina. URL: <https://ti-ukraine.org/research/shho-vplyvaye-na-vaks/>.

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.23>

OPRACOWANIA INNOWACYJNE JAKO PRZEDMIOT WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W KONTEKŚCIE OCHRONY PRAWNEJ

Marta Malets

aspirant

Narodowego Uniwersytetu „Politechnika Lwowska” (Lwów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-6598-6312

Malets@gmail.com

Adnotacja. Artykuł poświęcony jest kompleksowemu badaniu opracowań innowacyjnych jako przedmiotu prawa własności intelektualnej w kontekście ochrony prawnej. Przeanalizowano treść podstawowych dokumentów regulacyjnych dotyczących prowadzenia działalności innowacyjnej. Wybrany przez państwo kurs integracji z Unią Europejską wymaga wprowadzenia nowych skutecznych metod ochrony praw własności intelektualnej, zbliżenia i integracji ukraińskiego systemu gospodarczego z systemami gospodarczymi krajów Unii Europejskiej. Proces ten wymaga wdrożenia modelu innowacyjnego rozwoju państwa, bezproblemowej wymiany najnowszych technologii, przekazywania najnowszych odkryć, tajemnic handlowych, komercjalizacji przedmiotów prawa intelektualnego jako całości. Przedstawiono definicję opracowań innowacyjnych w przemyśle na różnych etapach procesu innowacyjnego. Określono podstawy prawne regulacji wynalazku, modelu przemysłowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego, znaku usługowego, tajemnicy handlowej, oferty racjonalizatorskiej jako obiektów własności intelektualnej. Omówiono wybrane aspekty prawa patentowego. Rozważono reżimy prawne obiektów prawa intelektualnego, które są chronione prawem wyłącznym. Brak wystarczającej regulacji prawnej obiektów przemysłowej własności intelektualnej negatywnie wpływa na dynamikę rozwoju gospodarki, a zwłaszcza na wpływy z inwestycji zagranicznych, ponieważ inwestorzy z krajów rozwiniętych nie będą inwestować i ujawniać tajemnic handlowych, jeśli nie otrzymają prawnie uzasadnionych gwarancji zachowania informacji w tajemnicy.

Słowa kluczowe: innowacje, własność intelektualna, przemysłowe obiekty własności intelektualnej, ochrona, obrona, regulacje prawne.

INNOVATIVE DEVELOPMENTS AS OBJECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY IN THE CONTEXT OF LEGAL PROTECTION

Marta Malets

Postgraduate Student

Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-6598-6312

Malets@gmail.com

Abstract. The article is devoted to a comprehensive study of innovative developments as an object of intellectual property law in the context of legal protection and legal protection. The content of the main normative documents on the implementation of innovative activities is analyzed. The course chosen by the state for integration into the European Union requires the introduction of new effective methods of protection of intellectual property rights, convergence